

Sisällys

Puheenjohtajalta	2
55 tarinaa matematiikasta – miten tarinat syntyvät	3
Matematiikkatarinoiden julkaisu ja MAL 55 juhlaseminaari	6
Kiitos opettajani - matematiikka on mahdollisuus!	7
TEKin juhluvuoden verkkojulkaisussa upeita MA-LU -osaajia	10
MAL järjesti tutustumisretken Vallisaareen	12

Taitto:Sirkku Pohja

Kannen kuva: ISTOCKPHOTO

Paino: Copy-Set Oy, Helsinki 2016

Puheenjohtajalta

Toivottavasti kesänne on ollut rentouttava. Ilmat ovat ainakin Suomessa vaihdelleet auringosta sateeseen. Mukavaa on kuitenkin ollut kun lämpöä on riittänyt mukavasti, myös työmarkkinoilla.

Suomessa työmarkkinoiden keskusjärjestöt allekirjoittivat 14.6.2016 pääministerin virka-asunnossa Kesärannassa työmarkkinoiden kilpailukykysovimuksen. Kiky-sopimuksessa mukana on 85–87 prosenttia palkansaajista. Lisäksi joillain aloilla sopimusneuvottelut ovat yhä kesken, mutta Akava on sopimuksen hyväksynyt.

TEKin puheenjohtajan Marjo Matikainen-Kallströmin mukaan Suomen pyörät pitää nyt saada pyörimään. TEKin tavoitteena on saada Suomi jaloilleen ja uusia työpaikkoja menetettyjen tilalle. Uskomme suomalaisen osaamiseen ja TKI-taitoon, ja olemme siksi mukana luomassa mahdollisuuksia uudelle nousulle. MAL on osa TEKiä.

Pidimme yhdistyksemme vuosikokouksen 28.4.2016. Hallitukseen valittiin tiedottajaksi FM Marja Penttilä. Toivotamme Marjan mukaan toimintaan ja tämä lehti onkin Marjan toimittamana ensimmäinen. Sähköposteja olette jo Marjalta saaneetkin.

Toukokuussa julkaisimme MAOL ry:n kanssa yhteistyössä peruskoulun yläasteen 7.–9.-luokkalaisille matematiikka-aiheisen kirjoituskilpailun ja vastauksia tuli 96 kappaletta. Tässä lehdessä on luettavissanne tiivistelmä kirjoituksista. Lukiolaisten kilpailu pidetään syksyn alkaessa.

MAL-jäseniä on liittynyt Taloudellisen Tiedotustoimiston TAT:n asiantuntijaverkoston jäseneksi. MALin jäsenten mukanaolo ko. asiantuntijaverkostossa on osa yhteistyötä TAT:n kanssa mm. matematiikkatarinat sivuston luomiseksi digi-julkaisun projektissa.

Lokakuussa 14.10.2016 juhlistamme yhdistyksemme 55-vuotista taivalta. Kut-su tilaisuuteen on tässä lehdessä. Juhlamme kunniaksi julkaistava ’55 tarinaa matematiikasta’-digi-julkaisun kehittämisprojektiin voitte tutustua lehden tarinasta.

Toivottavasti näen Sinut juhlassamme.

Toivon mukavia lukuhetkiä MAL-lehden parissa!

Pirjo Silius-Miettinen

55 tarinaa matematiikasta – miten tarinat syntyvät

Yhdistyksemme Matemaattis-luonnontieteellisten alojen Akateemiset ry (MAL) täyttää 55 vuotta syksyllä 2016. Juhlistamme tapahtumaa sähköisellä julkaisulla '55 tarinaa matematiikasta' (Digi-julkaisu). Digi-julkaisun toimitusprojekti käynnistettiin vuonna 2014 työryhmäksi kokoonpanolla Pirjo Silius-Miettinen, Katri Halkka, Jyri Jämsä, Jaakko Ojala, Lasse Paajanen, Marko Saaresto ja Raimo Voutilainen. Marko jäi toiminasta pois alun jälkeen. Kaikki työryhmäläiset ovat MAL:n jäseniä. Katri Halkka on lisäksi Matemaattisten Aineiden Opettajien Liiton MAOL:n jäsen. Digi-julkaisun ensimmäinen versio julkaistaan 14.10.2016 MALin 55-vuotisjuhlassa.

Digi-julkaisun sisältö

Yhteiskunnan kehittämisen kannalta on tärkeää, että MALin ja TEKin yksi perustehävistä on matemaattis-fysikaalisen kasvatuksen, ajattelutavan ja keskustelun ylläpitäminen ja kehittäminen. Tavoite on innostaa ja kannustaa matematiikan oppimiseen. Matematiikan opiskelu ja opettaminen ovat nykypäivän haasteita digitalisaation keskellä. Matematiikan kiinnostuksesta kouluissa ja nuorten keskuudessa on keskusteltu viime aikoina eri yhteyksissä. Digi-julkaisun avulla TEK ja MAL pyrkivät herättämään nuorten kiinnostuksen matematiikan opintoihin opintojen eri vaiheissa. Sivustomme tarkoitus on osoittaa, että matematiikka on sekä hauskaa että hyödyllistä.

Sivuston keskeiset osiot ovat tarinat, videot ja pelit. 55 tarinaa matematiikasta syntyvät näiden kokonaisuuksien yhteenliittämällä. Tarinoissa esitellään mm. yläkoulun ja lukion matematiikka-aiheisten kirjoituskilpailujen satoa, matematiikan historiaa, matematiikan avulla ratkaistuja keksintöjä sekä matemaatikoiden kohtaloita ja elämäntarinoita. Videoissa alan asiantuntijat kertovat matematiikan roolista ja merkityksestä yhteiskunnassa ja nuoret perustelevat valintojaan opinnoissaan. Pelejä on kolme ja niissä kaikissa on myös matematiikan teoriaosuus. Pelit ovat pelattavissa myös älykännyköillä.

Neuvottelukunta

Saimme projektin tueksi nimettyä erillisen neuvottelukunnan erityisesti Jaakko Ojalan aktiivisuuden avulla. Neuvottelukunnan kautta olemme saaneet näkyvyyttä Digi-julkaisullemme.

Neuvottelukuntaan kuuluivat projektin työryhmäläisten lisäksi Auli Kohola (Taloudellinen tiedotustoimisto TAT, opettajille suunnattu viestintä), Pekka Koivisto (MAL), Merja Korpela (MAL), Aatos Lahtinen (emeritusprofessori, Ylioppilastutkintolautakunnan pj. 2006 saakka), Matti Lehtinen (matematiikan dosentti), Leena Mannila (MAOL, pj), Marjo Mikkola (Tekniikan Museo, museonjohtaja), Juha Oikkonen (Luma, Summamutikka, Helsingin yliopiston matematiikan professori), Leo Pahkin (Opetushallitus), Joel Salminen (TEK) ja Juha Sola (MAOL, toiminnanjohtaja). Neuvottelukunta on kokoontunut kolme kertaa, viimeisimmän kerran elokuussa 2016.

Kilpailut koululaisille

Koska Digi-julkaisun pääkohderyhmäksi muodostuivat matematiikan opintoja suunnittelevat nuoret, niin projektin työryhmä halusi saada heidän näkemyksensä mukaan julkaisuun. Ensimmäiset matematiikan kirjoituskilpailut järjestettiin MAOLin kanssa yhteistyössä vuonna 2015 sekä peruskouluille että lukioille. Vuonna 2016 olemme ehtineet uudistaa kilpailun peruskouluille (lukion kilpailu pidetään syksyllä). Tämän kevään peruskoulujen matematiikan kirjoituskilpailuun tuli 96 vastausta, hieman enemmän vielä kuin vuonna 2015. Kirjoituskilpailumme ovat siis suosittuja!

Rahoitus

Digi- julkaisu vaatii ison panostuksen MALilta sekä taloudellisesti että henkilöresursseina. Näemme, että hyvin toteutuessaan Digi-julkaisumme palvelee sekä MALia että TEKiä tulevaisuuden jäsenkunnan varmistamiseksi.

TEK osallistuu juhlavuoteemme ja Digi-julkaisumme erillisrahoittamiseen. TEK hallitus myönsi huhtikuussa 2015 erillistuen Digi-julkaisun toteuttamiselle. Tuella katetaan noin 28 % Digi-julkaisumme aiheuttamista kokonaiskustannuksista. 54% kustannuksista katetaan MALin omasta budjetista sekä juhluvuotta varten rahastoiduilla varoilla, ja loput 17% yhteistyötahojen tukityöllä.

Tekniset toteuttajat

Projektiin haettiin opinnäytetyön tekijää toteuttamisen vetäjäksi. Saimmekin yhden henkilön MAL-jäsenen avustuksella rekrytoitua, mutta valittu henkilö saatuun vakituisen työpaikan jätti projektin, ja näin tämä tehtävä jäi pois ohjelmasta.

Lähetimme vuoden 2015 lopussa tarjouspyynnöt yli 20 toimittajalle ja sopimus tehtiin Whitestone Oy:n kanssa. Whitestone Oy on toteuttanut Digi-julkaisun perusrakenteen. Whitestonen juuret ovat vuodessa 2001 ja kolmen kaveruksen kiinnostuksessa synnyttää verkkopalveluja ja ohjelmistoratkaisuja tuottava yritys, ks. <http://www.whitestone.fi/fi>. Pelit on toteuttanut turkulainen NordicEdu Oy. NordiceEdu on suomalainen opetus- ja hyötytelitoimisto, ks. <http://nordicedu.com/>.

Taustalla olleita yhdistyksemme aikaisempia julkaisuja

TEKin kannanottoja matematiikan osaamisesta:

- * Marjo Matikainen-Kallström: ”Matematiikan jalo taito” , TEK-lehti 1/2013
- * Liisa Näveri: ”Matematiikan osaaminen polarisoituu”, TEK:n verkkolehti keväällä 2013
- * Heikki Kauppi: ” Lopetetaan puhe matematiikan vaikeudesta”, MALin jäsenlehti 3/2012

MAL/SMFL-julkaisuja

1965 Suomen matemaatikot ja fyysikot 1964, matrikkeli

1981 Ammattimiehet asialla, 20-vuotiskirja

1986 Suomen Matemaatikko- ja Fyysikkoliitto 25 vuotta

1991 Tiedosta tekijään, 30-vuotiskirja

2001 Työvälineitä tietoyhteiskuntaan, 40-vuotiskirja

2006 SAT 2006, konferenssijulkaisu

2011 SMFL - MAL, 50 vuotta ammattikunnan hyväksi, liiton historia

Pirjo Silius-Miettinen
MAL puheenjohtaja

Matematiikkatarinoiden julkaisu

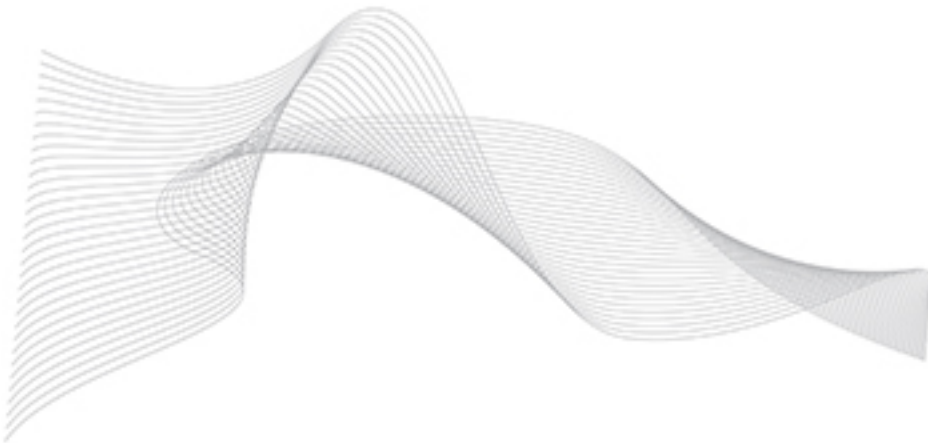
ja MAL 55- vuotta JUHLASEMINAARI

Matemaattis-luonnontieteellisten alojen Akateemiset MAL ry:n edeltäjä Suomen Matemaatikko- ja Fyysikkoliitto SMFL ry perustettiin 1961. Vuonna 2016 järjestön perustamisesta tulee kuluneeksi 55 vuotta. MAL ry kunnioittaa merkkipuottaan toimittamalla verkkosivuston nimeltä 55 tarinaa matematiikasta.

Verkkosivuston valmistumista ja *MAL:in 55-vuotista historiaa* juhlitaan järjestämällä Helsingin yliopiston juhlasalissa asian kunniaksi juhlaseminaari. Julkistamisseminaari pidetään perjantaina 14.10.2016 klo 13.00 alkaen. Seminaari päätteeeksi on cocktailtilaisuus.

Seminaarin ohjelma ja ilmoittautumisohjeet tulevat MAL:in kotisivuille syyskuun alussa.

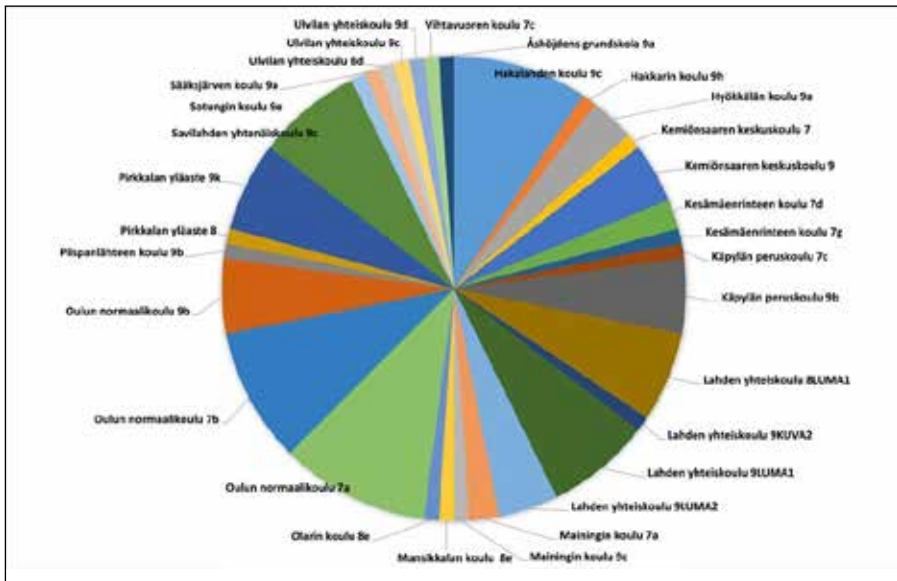
TERVETULOA!

Kiitos opettajani - matematiikka on mahdollisuus!

MAL ry ja MAOL ry järjestivät yhteistyössä peruskoulun yläasteen 7.–9.-luokkalaisille toukokuussa 2016 matematiikka-aiheisen kirjoituskilpailun. Opettajien ja oppilaiden keskuudessa kilpailu otettiin innostuneina vastaan, kilpailuun tuli 96 vastausta eri puolilta Suomea. Ao. kuvassa näkyvät kilpailuun vastanneet koululuokat.

Kuva: Jyri Jämsä, 2016

Matematiikka erilaisissa rooleissa peruskoululaisen elämässä

Ensimmäinen palkinto myönnettiin Hyökkälän koulun oppilaalle, Viivi Westmanille kirjoituksesta 'Matematiikka on minulla kiva juttu - eikä tämä tarinan ole yliammuttu'. Raikkaasti kirjoitetussa runomittaisessa kirjoituksessa näkyi kirjoittajansa kirjallinen lahjakkuus, mutta myös iloinen ote matematiikan opiskelun saloihin. Kirjoitus kuvasi hyvin peruskoulun yhdeksäsluokkalaisen matematiikan opintojen kulkua normaalin elämän rinnalla. Kirjoitus on hyvä esimerkki, miten matematiikan tarkastelua voi yhdistää kirjallisuuteen, myös tämän hienon kirjoituksen mukaisesti runomitassa. Viivin mukaan 'matikka on oikea yllättäjä minulle melkeinpä yllyttävä - matikka on yhtä kuin antoisuus, kun arvojeni listassa on ahkeruus'.

Kirjoittajat kuvasivat suhdettaan matematiikkaan monipuolisesti. Matematiikka voi olla harrastus, josta tulee ’voittajafilis’. ’Matikka ei vaadi tavoitteita, siinä ei tarvitse kilpailla, sitä saa treenata ihan niin paljon kuin haluaa, se on monipuolista, ja mikä tärkeintä, sitä tarvitaan päivittäin kaikkien arjessa’, kirjoittaa Vähäkyröstä yhdeksännen luokan oppilas. Ja vaikka matematiikka voi olla välillä kuin mörkö, matematiikkamörön sivuun siirtäminen tuo mukanaan oivalluksen ja oppimisen ilon. Opettajan rooli oivallusten avaajana on kirjoittajien mielestä tärkeä asia: ’matikkaa ei tarvitse rakastaa tai tykätä kunhan yrittää parhaansa’, kuten totesi oululainen seitsemäsluokkalainen.

Kilpailun toinen palkinto myönnettiin Pirkkalan yläasteen oppilaalle, Mitja Muttilaiselle kirjoituksesta ’Matematiikka on minulle salaisuus’, jossa kirjoitettiin erittäin monipuolisesti matematiikan käytön mahdollisuuksista. Mitjan mukaan ’pienellä motivaatiopiikillä, ajattelulla ja opettelulla, laskukaavan saa ratkaistua ja ”löytää” sen salaisuudet ja tajuaa miten lasku lasketaan’. Mitjan mukaan myös tarvitaan loogisempaa ajattelua mukaan matematiikan opettamiseen. Pelkistä polynomilaskuista se ei välttämättä selviä kaikille. Matikka on jokapäiväisemme elämämme yksi suurimmista salaisuusistamme. Matematiikka on meille kaikki kaikessa. Ilman matematiikkaa emme pysty elämään.

Matematiikan opettelussa on hyvä saada tukea

Vanhempien rooli on myös kirjoittajien mielessä. Vanhempasi ovat sen liittolaisia ja puoltavat sitä suuresti. ’He yrittävät aivopestä sinut viettämään aikaa sen kanssa ja tutustumaan siihen syvemmin’, oivalsi kahdeksaluokkalainen Lahdesta. Joskus vanhemmat keksivät tekosyitä, joista ehkä yleisin on ’Älä tee samaa virhettä minkä minä tein koulussa’. Raihnaisena vanhuksena muistelet ja kerrot lapsenlapsillesi, kuinka päihitit sen nuorena, etkä koskaan kerro asian oikeaa laitaa.

Kirjoittajista suurin osa piti matematiikasta ja siitä oli mukava kirjoittaa. Matematiikan opiskelu koettiin useimmiten hyödylliseksi. Mutta silloin kun ei pysy muun luokan tahdissa tulee vaikeuksia. Helsingistä yhdeksännen luokan oppilas kirjoitti: ’Matematiikan jutut on mulle tosi vaikeita. Mä opin matikkaa aika hitaasti, et mun pitää kiertää tosi monesta kohtaa ja kysyy varmaa miljoona kysymystä, koska ajattelen nii monimutkasesti ja en siltikää älyä. Mun äitikää ei oo oikee hyvä missään noissa matikka tehtävissä’. Matematiikan tunnit voivat myös olla tylsiä. Tunnit ovat pitkästyttäviä ja vaikka tulisi uusi asia, on se silti samaa numeroiden pyörytystä. Oppimista vaikeuttaa se, ettei tunneilla tapahdu juuri mitään, eikä ole niin sanotusti mitään virikkeitä. Laskemisessa ei voi käyttää myöskään luovuutta.

Matematiikan opetukseen tarvitaan vaihtelua

Yhdeksännen luokan oppilaalta saadaan hyvä ehdotus: matematiikka olisi varmasti kiinnostavampaa, jos tunneilla esimerkiksi askarreltaisiin ja juteltaisiin. Tai matematiikkaa tarvitaan esimerkiksi leipoessa, jos ohjetta on muutettava jollain tapaa, vaikka puolittamalla. Kunhan opeteltaisiin matematiikka käytännön tehtävien kautta. Tärkeätä on myös, että opettaja osaa oikeasti opettaa ja näin hänen tunneillaan

oppi hyvin. 'Sen takia oli todellakin hienoa nähdä, kun ne luokkatoverini, jotka eivät matikasta oikein välittäneet, muuttivat suhtautumistaan ja asennettaan negatiivisesta vähintäänkin neutraaleiksi matematiikkaa kohtaan. Opin hyvin matematiikkaa ja itsekin ajattelin siitä positiivisesti', totesi yhdeksännen luokan oppilas.

Peruskoululaiset toteavat eri sanoin, että matematiikka on yksi elämän peruspilareista. Jos ei osaa matematiikkaa, jää moni muukin asia oppimatta. Tämän päivän peruskoululaiset ovat hyvin loogisesti ajattelevia nuoria ja näin kilpailuun osallistuneet kirjoitukset olivat kaikki laadukkaita, joten tuomariston työ oli tässä mielessä sekä kiinnostavaa että haasteellista: palkintosijoille oli tungosta! 'Erittäin paljon kiitoksia tuomareille ja kilpailun järjestäjille! Tämäpä oli todella mukava yllätys.' kirjoitti palkinnon saanut yhdeksäsluokkalainen.

Matematiikka herättää tunteita laidasta laitaan. Matematiikka on siis kuin yksi meistä. Toivottavasti pystymme kaikki työskentelemään siten, että matematiikan asema yhä vahvistuu hyväksyttävänä osana yhteiskuntaamme.

Pirjo Silius-Miettinen
FM, HTM, matemaattisten aineiden opettaja

TEKin juhluvuoden verkkojulkaisussa esillä UPEITA MA-LU-OSAAJIA

TEK 120 -juhluvuoden teemana on Kilpailukykyä osaamisesta. Suomella voi olla osaamista vain, jos meillä on osaavia ihmisiä.

Nostamme vuoden mittaan esiin 120 Suomen kilpailukyvyn tekijää henkilökuvien sarjassa *120 tekniikan osaajaa*. Joukossa on tunnettuja ja tuntemattomia, nuoria ja kokeneita. Heitä yhdistää tekniikan ja luonnontieteiden osaaminen ja tutkiminen tai soveltaminen tavalla, joka vie kehitystä eteenpäin ja tuottaa meille suomalaisille hyvinvointia.

Osaajien gallerian julkaiseminen on edennyt hiukan yli puolen välin. Jo julkaistujen joukossa ovat myös oheiset ansiotuneet luonnontieteilijät ja tietojenkäsittelytieteilijät. Heidän koko henkilökuvansa voit lukea verkkojulkaisusta: <https://www.tek.fi/fi/uutishuone/tek-120-vuotta/osaajat>

Uusia osaajia julkaistaan keskimäärin kolme per viikko joulukuulle asti. Voit seurata julkaisemista myös TEKin Facebook-sivulla: <https://www.facebook.com/Tekniikan.akateemiset.TEK/>

Eveliina Vuoli - Ketterä mullistaja

Kun Eveliina Vuoli aloitti Nokiasa, ohjelmistoprojektit saattoivat kestää pari vuotta. Nyt ohjelmistoja kehitetään ketterästi ja suuntaa tarkistetaan kuukausittain. Tämän suuntauksen omaksuminen on vaatinut Vuollin kaltaisia ammattilaisia.

Asta Laiho - Sujuvan tutkimuksen salaisuus

Bioinformatiikan alalla kohtaavat luonnontieteiden ja tietotekniikan ammattilaiset. Asta Laiho on koordinaattori ja cheerleader, joka saa heidät puhumaan samaa kieltä keskenään.

Linda Mannila - Tietotekniikka on nykypäivän yleistietoa

Linda Mannila tekee töitä sen eteen, että kaikilla olisi yhtäläiset mahdollisuudet ymmärtää internetiä ja koko digitaalista maailmaa.

Petteri Timonen - Verenkeräilyn optimoija

Helsingin yliopistossa opiskelevan Petteri Timosen SPR:lle tekemästä verikeräysten optimointisovelluksesta on kysely jo Yhdysvalloista asti. Timonen sai sovelluksen ansiosta palkintoja nuorten tiedekilpailuissa, nimikkoasteroidin ja yhteydenoton Googlelta.

Pekka Janhunen - Sähköpurjeella halpaa kyytiä avaruudessa

Ilmatieteen laitoksen tutkimuspäällikkö Pekka Janhusen keksimä sähköpurje on yksinkertainen voimalähde pienille avaruusaluksille.

*Toim. Helena Andersson
Viestintäjohtaja, TEK*

MAL JÄRJESTI TUTUSTUMISRETKEN VALLISAAREN

Kesäkuun 7. päivänä 2016 tarjoutui MALin jäsenille ja heidän perheenjäsenilleen mahdollisuus osallistua MAL:n järjestämälle tutustumisretkelle Vallisaareen, joka sijaitsee Suomenlinnan pääsaaren vieressä. Vallisaari avautui toukokuusta 2016 alkaen yleisölle ja opastetuille kierroksille. Osa saaresta on edelleen vapaalta kululta kielletty. Tutustumisretki oli eräs MALin 55-vuotisen taipaleen juhlatapahtumista, joita pidetään vuoden 2016 aikana.

Näkymä Vallisaaresta Helsingin suuntaan. Kuva: Marja Penttilä.

Oppaana toimi vajaa kaksi tuntia kestäneellä saarikierroksella Ehrensverd-säätiön järjestämänä sotatieteiden tohtori, evp. komentaja ja tietokirjailija Ove Engqvist. Opas on perehtynyt mm. rannikkotyökistön perinteiden tallentamiseen sekä rannikko- ja meripuolustuksen historiaan. Kierroksen aikana oli mahdollisuus saada tavalista laajempi kuva saaren historiasta ja ympäristöstä.

Retkiryhmä kokoontui 7.6.2016 työpäivän päätyttyä Kauppatorilla kolera-altaan luona aluksen lähtöpaikalla. Matka Vallisaareen sujui vesibussilla 20 minuutissa. Retkelle oli ilmoittautunut 33 henkilöä. Alustava 30 henkilön ryhmäkiintiö täyttyi poikkeuksellisesti jo kahta kuukautta aikaisemmin ennen tapahtuman toteuttamista.

Vallisaaren satamassa opas oli ryhmää vastassa. Ove Engqvist kertoi satama-alueella saaren historiallisesta taustasta ja saarta koskevasta muusta perustiedosta. Alkuelostuksen jälkeen aloitettiin Vallisaaren ympäri tehtävä ympärikävely, jon-

ka kuluessa opas kertoi tarkemmin yksittäisiin kohteisiin liittyneistä historiallisista tapahtumista. Saaren infran rakentaminen on vielä alkuvaiheessa. Saaresta löytyy yksi vesipiste, pari-kolme WC:tä sekä kahvila, joka oli retken aikana suljettu. Saarta kiertävä noin kolmen kilometrin pituinen kävelytie on yllättävän hyvässä kunnossa. Kävijöiden turvallisuudesta oli myös huolehdittu esimerkillisesti. Varoitustauluja oli muistuttamassa kävelijöitä tiestä poikkeamisen riskeistä. Alueen luonto on rehevää ja monipuolista, koska se on saanut rauhassa vuosien ajan kehittyä sellaiseksi kuin se on tällä hetkellä. Kasvisto ja eläimistö ovat monimuotoista, mutta näitä on pyritty rauhoittamaan ulkopuolisilta uhilta. Kasvilajeja on löytynyt jopa 430 kappaletta. Lisäksi on runsaasti esimerkiksi lepako- ja perhoslajeja. Oppaan näkemyksen mukaan julkisuudessa esitetyt väitteet luonnon turmeltumisesta ovat liioiteltuja. Alue on oppaan mielestä pysynyt toistaiseksi hyvässä kunnossa runsaista kävijämääristä huolimatta.

Vallisaari on viime kuukausina ollut tiedotusvälineiden suosikkikohte, joten tietoa alueesta on ollut saatavilla runsaasti. Muutamia toteamuksia voidaan kuitenkin esittää retken varrella ilmi tulleista seikoista.

Saaren väestö ja rakennukset

Saarella on ollut useita nimiä. Aleksanterin saaren nimi tuli Aleksanteri II:n saarella käynnin muistoksi ja asiaan liittyvän sotilaskäskyn saattamana vuonna 1876. Nimi ei kuitenkaan vakiintunut, vaan saaren nimeksi jäi käytännössä Vallisaari. Sen sijaan Aleksanterin patterin nimi jäi elämään jälkipolville. Välillä saaren nimenä käväisi lyhytaikaisesti ruotsinkielinen Skanslandet.

Saarella on viimeisten 200 vuoden aikana asunut vaihteleva määrä vakinaisia asukkaita, useasta sadasta muutamaankin henkilöön. Vuoden 1918 jälkeen asukasmäärä oli 60-70. Sodan aikana 1940-luvulla saarella asui noin 300 henkilöä. Sodan jälkeen laivastoaseman takia alueella asui pari sataa henkilöä. 1960-luvulla asukkaita oli noin 160, mutta väestön määrä väheni vähitellen. Vielä vuonna 1996 asui 6 henkilöä, mutta sen jälkeen määrä hiipui eri syistä niin, että nykyään saarella ei ole asutusta. Saarella on 1900-luvulla ollut mm. kansakoulu, kauppa ja sotilaskoti esimerkiksi juhlien järjestämiseen. Nykyään rakennuksista on jäljellä vain jäännökset.

Lampi

Keskellä saarta on lampi, joka on aikanaan ollut sotilaiden ja muiden asukkaiden vapaa-ajan käytössä. Lammessa oli aikanaan jopa laituri ja hyppyteline. Nykyään uinti lammessa on turvallisuussyistä kielletty, koska lammen pohja on täynnä metalli- ja muuta veteen heitettyä romua. Lisätietoja saaresta on mm. Metsähallituksen sivuilla. Artikkeleita saaresta on ollut myös useassa uutis- ja aikakausilehdessä.

Kustaanmiekan salmi

Salmi oli aikanaan suosittu ylityspaikka siirryttäessä Vallisaaren kaupungista tultaessa ja sieltä poistuttaessa. Salmi oli sääolosuhteiden takia vaarallinen ja aiheutti usein vakavia henkilövahinkoja. Salmi on nykyään risteily- ja muiden alusten ohikulkupaikka Helsingin keskustan suuntaan. Vallisaaren asukkaat ovat käyttäneet salmea myös uimapaikkana laivaliikenteestä huolimatta.

Piknik-paikka

Kävelytien varrella ennen Aleksanterin patteria on laaja piknik-paikka, jonka läheisyydessä on pienempiä tykkejä käsittävä tykkipatteristo. Paikka on tunnettu mm. siitä, että tykit siirrettiin aikanaan alalaveteilta yläpuolella olevan harjanteen päälle ja tykkien aikaisemmalle paikalle rakennettiin miehistön asumistilat. Piknikpaikka oli käytössä jo taannoin vapaa-ajan viettopaikkana. Nyt käsillä olevan retken aikana pidettiin retkelle osallistujien virkistystauko eväiden ja virvokkeiden saattelemana.

Aleksanterin patteri ja lähiympäristö

Aleksanterin patteristonpäälle on rakennettu kävijöille näköalateline, joka ei ole esteettisesti erityisen näyttävä, mutta kävijöille turvallinen. Näkymät telineeltä ovat laajat ja komeat, etelässä ja lännessä saaristomaisemia ja pohjoisen puolella Helsingin kaupungin silhuettia. Paikan väitetään olevan Helsingin korkein – nelisenkymmentä metriä merenpinnasta.

Lopuksi

Retken lopuksi suuri osa osallistujista palasi satamaan odottamaan seuraavan vesibussin tuloa. Retki onnistui kaiken kaikkiaan hyvin otollisten sääolosuhteiden johdosta. Sää oli poutainen, aurinko paistoi ja ilma oli kohtuullisen lämmin saariretken tarpeita ajatellen. Opastus oli mielenkiintoinen ja siinä tuli esille paljon sellaisia asioita, mitä ei tavanomaisessa opastuksessa olisi ollut. Retkelle osallistuneet vaikuttivat tyytyväisiltä. Lisätietoja esim. Metsähallituksen sivuilta: <http://www.metsa.fi/vallisaari>

FK, OTK Pekka Koivisto

MATEMAATTIS-LUONNONTIETEELLISTEN
ALOJEN AKATEEMISET